

Beszélgetés Henryk Matyszakkal

A lengyel partizánszövetség főtitkára a szövetség munkájáról, célkitűzéseiről

Fiatalos kinézésű ember még Henryk Matyszak, a lengyel partizánszövetség főtitkára. Középmagas alakjáról, szürke szeméből akarát, erő, magabiztosság sugárzik. Még a fordítás nyomán is érződik, hogy egyszerűen, sallangmentesen beszél. A partizánélet követelte nagy-nagy belső fegyelmet, katonás rövidség nyoma ez. Rövid mondatokban azonban át-átút a humor derüje. Ez is a katonás élet öröksége.

Henryk Matyszak elvtárs, a lengyel Szabadságot és Demokráciáért Harcolók Szövetsége vezetőjével, aki a Magyar Partizán Szövetség budapesti küldöttterülete után városunkban töltött néhány órát, a lengyel partizánszövetség helyzetéről, céljairól beszélgettünk.

Matyszak elvtárs a legilletékesebb erről nyilatkozni. Ő maga ismert harcosa volt a lengyel nép hősi küzdelmének a német fasiszták ellen. Mint az Armija Ludowa (a Lengyel Néphadsereg) partizánosztályának századparancsnoka ott küzdött Varsó barikádjaiban; német fogságba esett; koncentrációs táborba vitték. Onnan megszökött és folytatta a harcot, míg a lengyel nép a Szovjetunió segítségével felszabadult.

Matyszak elvtárs a következőket mondotta: — A lengyel partizánok a háború befejezése után nem sokára megalakították szövetségüket. 1949-ig a »Volt foglyok, partizánok szövetsége« elnevezés alatt működött. 1949 óta viseli mostani nevét. A szövetség nemcsak a partizánok, politikai foglyok érdekvédelmi szervezete, segítői tagjait, hanem jelentős politikai feladatokat is old meg.

— Nemcsak a szervezeten belül ápolja a hazafias hagyományokat, hanem ébren tartja azt a lakosság, a felnőttek, az ifjúság körében is. A partizánok így többek között, adandó alkalmakkor, felkerekülnek az ifjúságot, mesélnek harcaikról, tapasztalataikról, élményeikről, melyet a fasiszta betolakodók elleni fegyveres harc közben szereztek.

— A partizánok igen súlyos veszteségeket szenvedtek a németek elleni harcban. Szövetségünk őrzi az elesettek emlékét. Apoljuk a hősi sirokat, emléktáblákat helyezünk el a csaták, a partizánharcok színhelyén. Lengyelország különböző vidékein állítottunk már emléket a hősi időseknek. Közismert, hogy a fasiszták lengyel területen több nagy haláltáborot állítottak fel, hogy mást ne említsék: Oswiecimben (Auschwitzben). Szövetségünk eredeti állapotában tartja ezeket a táborokat: a fasiszták barbárságának örök mementójául és emlékezőül az áldozatokra.

— Politikai tevékenységünk során küzdünk a barbárság újra jelentkező erői ellen is. Küzdünk a háborús gyűjtögetők, különösen a Nyugat-Németországban erősödő német imperializmus ellen: kiadványokkal, felvilágosító munkával.

— Igen nagy fontosságot tulajdonítunk belpolitikai vonatkozásban a Lengyel Egyesült Munkáspárt VIII. plénumán elfogadott határozatoknak. Szövetségünk minden tagja dolgozik a VIII. plénum határozatának végrehajtásáért.

A partizánok, a hazafias érzés ápolása mellett ugyanolyan fontosságot

tulajdonítanak az internacionalizmus eszméjének is. Szövetségünk tagja a Volt Ellenállók Világszövetségének. Ezen keresztül érintkezünk a többi országok szövetségeivel. Nagy figyelmet fordítunk a szovjet néppel — és természetesen más népekkel — való testvéri barátság ápolására. Küldöttsegeik cseréje folyik szövetségünk és a szovjet partizánok szövetsége között. Meglátogatnak bennünket, felkeressük közös harcaink színhelyét, bajtársi találkozókon idézzük fel a múltat. Nem jelszavakban, hanem ténylegesen, a valóságban ápoljuk ezt a számunkra nagyon fontos, jó kapcsolatot.

Nagy élmény volt számomra a budapesti kongresszus. Ismét találkoztam azokkal a magyar és más nemzetiségű elvtársakkal, akikkel együtt harcoltunk a spanyol földön, és azokkal a szovjet és magyar ellenállókkal, akikkel Varsó, és egész Lengyelország felszabadulásáért vállatvetve küzdöttünk. E találkozó erőteljesen adta nekem a további munkára — fejezte be a beszélgetést Matyszak elvtárs.

Selyemhernyótenyésztők értekezlete

Szerdán megbeszélésre gyűltek össze az ország selyemhernyótenyésztését irányító szakemberek, hogy szót vessenek tízéves távlati fejlesztési tervük jelenlegi helyzetével. A Herbaria selyemgubótermesztő szövetkezeti központ 1954-ben egy tízéves távlati terv megvalósításába kezdett. A terv keretében háromszáz ezer háromszáz holdon telepítenek eperfaikat — mégpedig nem az eddig ismert országúti formában, hanem kisebb, összefüggő — egy-tíz holdas — táblákon. Ezek az »eperkertek« falvak, városok körül létesülnek, s a törpe- és alacsonytrüszű fákra nem leveleket, hanem egész gallyakat lehet szedni — két-háromszoros az országúti fák termésének. Így fél óra alatt elvégezhető eddigi többórás munka. A tízéves fejlesztési tervnek eddig egyharmadát teljesítették.

Márka lesz ebből, akárki meglátja

Készül a szegedi halászlé a Konzervgyárban

A szakmáját szerető mestert általában háromszor tölti el öröm egy-egy készítményével kapcsolatban. Először mikor megrendelést kap, másodsor mikor elkészül az áru, harmadszor pedig mikor kiadja a kezéből, vagyis átveszi a munkát a megrendelő. Így vannak ezzel a szegedi konzervgyári vezetők és munkások is. Az év elején a tervekkel, öszel a zsúfolt raktárakkal büszkélkedtek, most a kiszállított vagontétel örömeik vesszőparipája. Angliába, Hollandiába, Nyugat-Németországba, Csehszlovákiába, Szovjetunióba indulnak a konzervek telt vagonok, s ürülnek a raktárak.

A hírnév öregbítése

A külföldi szállítás mindig valami különös izgalomban tartja a konzervgyáriakat. Ez érthető is, hiszen nem rejtett, nagyon is nyílt célkitűzésük, hogy növelni szeretnék külföldi piacukat. Azt is tudják, legjobb reklám, piacszerző valami, a jó áru, a bevő elismerése. Hírnevet megtartani, újabb hírnevet szerezni a szegedi iparnak — ez a vágyuk. De nemcsak egyszerűen vágyakoznak, hanem minden igyekezetükkel azon vannak, hogy jó munkájukkal meg is valósítsák.

Most is esomagolják a nyári termékeket, címkek kerülnek a meggy, cseresznye, barack konzervekre. Feliratok készülnek a pulposz ládákra, s indulnak messzi útjukra a szegedi mun-

kasok, a Konzervgyár termékei. Most még nem a külföldi szállítás okozta izgalom uralkodik a gyárban. Az új készítmény a szegedi halászlé körül forog a főzők körül. Most mindenki a szegedi halászlé világhírű. Most még csak az, amit a szegedi csárdákban, vagy a szegedi halászlé főzőknek. Más városokban, vendéglőkben is főznek halászlét, de az nem igazi szegedi, ha még ezt a nevet is adják neki. Igazi halászlét csak a szegedi szakácsok, halászok tudnak főzni. Ezek mellé sorolhatjuk a szegedi Konzervgyár szakembereit is. Halászlékonzervet még kevesem ettek, ha hírt hallották is. Az újságok már hírt adtak a próbakészítésekről, a tényleges gyártásról, amely most kezdődött nemrég, már filmet is készítették.

A kondérokban...

A gyár nagycsarnokában a gyümölcskonyhában most nem a cseresznye, vagy az őszibarack illata terjeng a gőzzel telített levegőben, hanem a fokhagyma és vöröshagyma szaga keveredik a hal szagával és a fűszer illatával. A hosszú asztalokon nagy kosarakban több száz három-négykilós ponyt tátong. A szalag végén pedig már mérlegre kerülnek feldarabolva.

Pontosan kimérik az adagokat, amelyek majd a félkilós konzervdobozokba kerülnek. A nagy kondérokban most a halászlé rotyog, de nincs benne a mértelggel kidekázott hal, mert

azt nyersen teszik a dobozba. Persze nem hal nélkül készül a halászlé, amivel aztán nyakonöntik majd a dobozba került nyershalat. Ami most benne fő, abból más készül. Pástétomszerű halkészítmény, amit »tízórai uzsonna« néven hoznak majd forgalomba. Halból készül, de alig különbözik a májkrémtől. Egy lényeges különbség van köztük, hogy a konzervgyári készítmények lényegesen olcsóbbak lesznek.

»De mi lesz a nyershallal a konzervdobozban«, amit az elkészített lével öntenek nyakon? Ez is megfő majd a sterilben. Nem így készül a halászlé a konyhákban, de mégis olyan jó lesz ez, mint amit a tiszaparton bográcsban főznek.

Az első megrendelés

A szegedi ipar hírnevét megtartani és újabb sikereket szerezni, ez a vágy szülte a »halászlé konzerv ötletet« is. Tervezőinek, készítőinek nagy igyekezte, a halászlé jó íze és még a dobozra kerülő tetszetős címkek is az új hírnévre törés útját egyengetik. Az első megrendelés belföldre 5 vagonra szól. Szerdán azonban már Budapestről jelentették, hogy elindul majd első külföldi útjára is a szegedi halászlé konzerv. A brüsszeli világkiállításra is elviszik. Ezért talán egyszer majd kiegészül a többek által hangoztatott vélemény, hogy: »márka lesz ebből, akárki meglátja«. S még az sines kizárva, hogy — világmárka.

Decemberben már az Erőmű gőzével fűt a Szegedi Ruhagyár

Még ebben az esztendőben pontot tesznek az Erőmű és a Szegedi Ruhagyár portáján folyó nagy építési és szerelési munkára. Országos viszonylatban is az elsők között valósul meg Szegeden az a praktikus elgondolás, hogy a vidéki kis erőműveket, gyenge hatásfokuk miatt, hőszolgáltatásra is alkalmassá tegyék. Közismert az a terv, miszerint a Szegedi Erőmű turbinájának megcsoportosításával több közel eső üzem hőenergia-szükségletét biztosítják — aránylag igen olcsón.

A célszerű építkezéshez folyósította a nagy hiteltörszveget a Beruházási Bank, hogy minél előbb kamatozzon a jövedelmező befektetés. A várt gazdasági eredmény nem is késlekedik már sokáig.

December második felében már az Erőmű gőzével fűthet és vasalhat a Szegedi Ruhagyár.

A nagy munka első fázisából már alig van hátra tennivaló: csupán a vezeték-ek szigetelése maradt a következő két-három hétre! Megtartották az első gőznyomásmérőket is és az üzemszerű igénybevétel feltételei hamarosan valóra válnak.

Természetesen csak később kerül sor a csőhálózat további építésére — a Konzervgyárig.

Mindenesetre a következő szezonban ott is éreztetni fogja kedvező hatását a terv valóra váltása. A nagy vállalkozás csak akkor lesz majd teljesen rentábilis, ha a Konzervgyár hőenergia-szükségletét is az Erőmű fedezi — tekintve, hogy a Ruhagyár csak télen igényel sok hőt, a Konzervgyár viszont a nyári és őszi hónapokban.

A gőztávvezeték ruhagyári szakasza mindenestre addig is meghozza a várt nagy összegű megtakarítást.

Csinosodik a Gyulatelepe

Bármennyire is előkelő nevet adtak neki a múltban, mégis egyik legelhanyagoltabb helye volt Szegednek a Gyulatelepe. Járhatatlanságig sáros utak, lucskos gyalogútdarék, gödrös kocsiutak szeltek keresztül a telepet.

A III kerületi tanács jelentős költséggel nagy újjáépítéshez fogott. Rövid idő alatt elkészítették az aszfaltútdarékot, melyek alapvetően szükségesek voltak a normális közlekedéshez. Ugyanakkor kis árakat is létesítettek, hogy az esővíz elvezetése a gyűjtőcsatornába zavartalan legyen.

Különösen sok bosszúságra adott okot a villamoshoz vezetett út járhatatlansága. Mire elértek a lakosok az állomásához, nvakie sárosak vagy pocsok voltak. Az újonnan épített járdák azonban minden igényt kielégítet.

S meglepetésül — mert erről a lakosság nem tud —

jelentős földmunkálatokkal az úttestet is megjavították.

A szegedi halászlé ritka szerecséje

Emberemlékezet óta nem volt ilyen szerencsés napjuk a szegedi halászléknak. A Kossuth Halászléi Szövetkezet hat tagja — Rózsa József-brigádja — a Tisza alsó szakaszán egyetlen húzóssal négy mázsa hetven kiló kecséget fogott a napokban. Ehhez hasonló gazdag zsákmányra a legidősebb halászok sem emlékeznek. Ezt a kecséget, kiváló halfajtát csak ott lehet megtalálni, ahol tiszavirág-lárvák rejtőznek a folyó iszapjában. A kecségek ugyanis ezekre vadásznak, ezzel táplálkoznak. A szerencsés szegedi halászok ezen az egyetlen napon fejenként csaknem ezerháromszáz forintot kerestek.

Az esztétikai érzék kialakulása

Hermann István előadása a TTIT klubjában

Szegeden a TTIT klubjában kedden este Hermann István, a filozófiai tudományok kandidátusa tartott előadást »Az esztétikai érzék kialakulása« címmel. Az előadás ezt a rendkívül bonyolult kérdést ezúttal csupán egy oldalról közelítette meg. — Vitathatatlan — mondta az előadó —, hogy

a modern polgári esztétika zászlócsapja van.

Ennek egyik oka, hogy a valóság egyes kategóriáinak megragadásához más lehetőségek vannak ma, mint századokkal ezelőtt; a köztudatba új fizikai, társadalomtudományi és egyéb kategóriák kerültek anélkül, hogy megtették volna az egyes emberben a gondolati utat, ami szükséges. Emiatt előállott egyrészt a kategóriák absztrakt kezelése, másrészt a pusztá empirizmus területén maradtak sokan.

E bevezető után tért rá az előadó az érzékelés problémájának tárgyalására. Megállapította, hogy az emberi érzékelés más, mint az állati érzékelés.

Az emberi érzékelés a munka eredménye.

Míg az állati érzékelésnél a cél közvetlen, az emberi érzékelésnél a közvetlen céllal össze nem függő szabad érzékelési terület alakul ki, mely lehetővé teszi az eszté-

Névtelen feljelentések nyomában

Ha az emberi rossz tulajdonságok között egy sorrendet próbálnánk felállítani, a gerinctelenség igen »előkelő« helyet foglalna el. Pedig sajnos ez a súlyos hiba nagyon sok embernél megvan. Nem akarunk különösebb erkölcsi fejtegetéssel foglalkozni, de ha a névtelen feljelentéseket vizsgáljuk, feltétlenül felmerül ez a kérdés. Mert mi másnak is lehetne nevezni azt, ha az ember egy másikról véleményt, bírálatot mond, állít róla bizonyos dolgokat — s mivel a rendőrség panaszírodáján vagyunk, nem a legkedvezőbbek — s nevét nem írja alá? Nem találhatunk egyéb kifejezést, mint — gerinctelenség.

De adódik valami más is a névtelen feljelentésekből. Aki igazat mond, s ennek teljes mértékig tudatában van, az nem szokta szégyellni, hogy kiálljon véleménye mellett. Ellenben, aki intrikál, a valóság csak részben tárja fel, vagy teljesen eltorzítja a tényállást — az nem szereti a bőrt vásárra vinni. Ezek az emberek —vagy sikerül, akkor jó, ha nem, úgyis« elve alatt s a jóleső biztonság érzésével — hiszen úgysem tudják, ki írta —, küldözgetik intrikáló, rágalmozó leveleiket.

A névtelen feljelentések sokaságából csak egyet ragadunk ki —, de ezen példával valahogy úgy állunk, mint a jó köz-

mondással: egy csepp vízben benne van az egész tenger.

A sándorfalvi parasztek »nevében« érkezett levél valamelyik nap a rendőrség panaszírodájára azzal, hogy továbbítsák. A címzett: Marosán György államminiszter. A levél felkéri a miniszter elvtársat, hogy lépjen már közbe, mert olyan »kibirhatatlan terror« uralkodik a faluban, hogy az emberek mindannyian ki akarnak vándorolni. Igaz — folytatja a sorok széplelkű írója —, hogy októberben volt egy kis »cécó«, de az is csak azért, mert azelőtt is nagy volt az elnyomás s a parasztek az ellenforradalom alatt csak »fizettek«. A továbbiakban kijelenti, hogy azonnali közbeavatkozást kér Marosán elvtársól, mivel mégiscsak lehetetlen állapot a nép államában a dolgozó parasztság elnyomása.

Természetesen

az illetékes szervek utána néztek a dolgoknak. Kiderült, hogy a »kis cécó« a párttitkár és a tanácselnök súlyos bántalmazásából és más ellenforradalmi eseményekből állott. Találtak akkoriban egy listát, amelyen rendkívüli szorgossággal volt feltüntetve a kivégzendő kommunisták neve. Nyilván történtek tehát akkor jogos, a törvényességnek megfelelő letartóztatások s ezt nevezte a névtelen levélíró »kibirhatatlan terror«-nak.

S ami a legfelháborítóbb, az egész sándorfalvi parasztléte nevében írta levélét. Ha annyira tudatában volt igazságának, miért nem mert nevével is kiállni mellette? Hiszen az illetékesek lelkiismeretességét bizonyítja, hogy a levél vétele után rövidesen a helyszínrre siettek s átvizsgálták a körülményeket.

De más dologról van itt szó. Az emberek sokszor el-lenségeskedésből, ártani akarásból cselekszenek, de az esetleges következményekért nem merik tartani a hátukat. Ha igazságot írnak, merjük vállalni érte a felelősséget, gukat.